

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลนครแม่สอด

ประวัติความเป็นมา

อำเภอแม่สอดเป็นอำเภออยู่ทางทิศตะวันตก (ของแม่น้ำปิง) ของจังหวัดตาก ประวัติความเป็นมามีหลักฐานว่าเมื่อประมาณ ๑๒๐ ปีที่แล้วมา (ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๐๔ – ๒๔๐๕) บริเวณที่ตั้งอำเภอหรือชุมชนใหญ่ของอำเภอในปัจจุบันนี้ ได้มีชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงตั้งถิ่นฐานทำมาหากินอยู่ เรียกชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านพะหน่อแก” ต่อมามีคนไทยจากถิ่นอื่นหลายท้องถิ่นทางภาคเหนือ พวกคนอพยพลงมาทำมาหากินในบริเวณหมู่บ้านนี้เป็นจำนวนมาก และเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ชาวกะเหรี่ยงเจ้าของถิ่นฐานเดิมซึ่งไม่ชอบอยู่ปะปนกับชนเผ่าอื่นต้องพากันอพยพไปอยู่ที่อื่น หมู่บ้านแห่งนี้ได้เจริญขึ้นตามลำดับ จนทางราชการได้ย้ายด่านเก็บภาษีอากรจากบ้านแม่ละเมา มาอยู่ที่หมู่บ้านพะหน่อแกแห่งนี้ จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๔๑ ทางราชการจึงได้ยกฐานะหมู่บ้านขึ้นเป็นอำเภอ เรียกชื่อว่า “อำเภอแม่สอด” ให้อยู่ในเขตปกครองของมณฑลนครสวรรค์ ต่อมาเมื่อมีการปรับปรุงแก้ไขระบบบริหารราชการส่วนภูมิภาค อำเภอแม่สอดจึงได้เปลี่ยนมาขึ้นกับจังหวัดตาก

สำหรับความเป็นมาของชื่ออำเภอนั้น สันนิษฐานไว้เป็น ๓ นัย ประการแรก กล่าวกันว่า อำเภอ แม่สอดเป็นเมืองเดียวกันกับ “เมืองฉอด” ซึ่งเป็นเมืองหนึ่งในประวัติศาสตร์ ที่ตั้งประชิดชายแดนราชอาณาจักรสุโขทัย เมืองฉอดมีเจ้าเมืองชื่อพ่อขุนสามชนคำว่า เมืองฉอด เรียกกันนานเข้าอาจเพี้ยนกลายมาเป็น “แม่สอด” ก็เป็นไปได้ อีกนัยหนึ่งอำเภอแม่สอดอาจได้ชื่อมาจากชื่อของลำห้วยสายสำคัญที่ไหลผ่านหมู่บ้านนี้ คือ ลำห้วยแม่สอดส่วนอีกนัยหนึ่งแม่สอดอาจมาจากคำว่า “เหม่ซ้อค” ในภาษามอญซึ่งแปลว่าพม่าตาย

อำเภอแม่สอดซึ่งอยู่ในเขตเทศบาล ตำบลแม่สอด ห่างจากแนวชายแดน ๖ กิโลเมตร เป็นอำเภอที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ ด้วยเป็นอำเภอชายแดน มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทย สภาพพรมแดนตลอดแนวชายแดนด้านตะวันตกซึ่งมีปัญหาทางด้านการปกครอง เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยภายในประเทศ และปัญหาเกี่ยวกับระบบการปกครองภายใน ทำให้บุคคลสัญชาติพม่าพลัดถิ่นเข้ามาอยู่อาศัยทำมาหากินในประเทศไทย เขตอำเภอแม่สอดเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาต่อประเทศไทยทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครองและการควบคุม จนแม้ในปัจจุบันนี้ ทั้งอำเภอแม่สอดแต่เดิมนั้น เป็นเขตแทรกซึมและเคลื่อนไหวอย่างรุนแรงของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ จนต้องมีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการและประสานงานรักษาความมั่นคงภายในอำเภอแม่สอด (ศอป. รมน. อ.แม่สอด) ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๑ เพื่อดำเนินการป้องกันและปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในพื้นที่ ทำให้ต้องสูญเสียงบประมาณกำลังคนและอาวุธเป็นจำนวนมาก และในปัจจุบันการเคลื่อนไหวของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในพื้นที่อำเภอ ได้หยุดการเคลื่อนไหวโดยเด็ดขาดแล้ว ไม่ว่าทางด้านการเมืองหรือการทหารตั้งแต่ปลายปี ๒๕๔๒ เนื่องจากการดำเนินการปราบปรามของเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐบาลได้ผลตามเป้าหมาย

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลสภาพทั่วไป และข้อมูลพื้นฐานในเขตเทศบาลข้อมูลด้านเศรษฐกิจ และสังคม และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะเป็นข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และสังเคราะห์สภาพปัญหาและพิจารณา ถึงศักยภาพที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน อีกทั้งจะเป็นข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในการกำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาได้ ตรงเป้าหมาย แก้ไขปัญหาได้ และพัฒนาได้ตรงตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

สภาพทั่วไปของเทศบาลนครแม่สอด

ความเป็นมาของเทศบาลนครแม่สอด

เทศบาลนครแม่สอด แต่เดิมเมื่อก่อนปีพุทธศักราช ๒๔๘๐ มีฐานะการปกครองท้องถิ่นโดย ขึ้นอยู่กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีที่ว่าการอำเภอ และมีหน่วยงานของแผนกต่าง ๆ คือ แผนกมหาดไทย แผนก ที่ดิน แผนกสถิติ แผนกคลัง แผนกศึกษาธิการอำเภอ แผนกสรรพสามิต แผนกสรรพากร แผนกอัยการ และมี หน่วยงานที่เป็นเอกเทศอีก คือ สถานีตำรวจภูธร ไพรchy ศาลจังหวัดแม่สอด ตรวจคนเข้าเมืองจังหวัด ป่าไม้ สหกรณ์ ด้านท่าออก และสถานีวิทยุชุมชน ต่อมาเมื่อประชาชนแน่นหนา มีจำนวนพลเมืองในท้องถิ่นสมัยนั้น ประมาณ ๑๒,๐๐๐ คนเศษ จึงได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะจัดตั้งขึ้นเป็นเทศบาลตำบลเมื่อวันที่ ๓๐ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๔๘๐ โดยอาณาเขตในสมัยนั้น มีเนื้อที่ ๔๘๐ ตารางกิโลเมตร มีจำนวนหมู่บ้าน ๒๗ หมู่บ้าน ครั้นต่อมาโดยคณะเทศมนตรี และด้วยความเห็นชอบของอำเภอและจังหวัดได้พิจารณาเห็นว่าเขต เทศบาล กว้างขวางมากเกินไปไม่สามารถที่จะปกครองดูแลทำนุบำรุงได้ทั่วถึง จึงพิจารณาขอเปลี่ยนแปลงเขต เทศบาลให้เล็กลง เพื่อเหมาะสมกับกำลังเงิน รายได้ ของท้องถิ่นที่จะทำการปกครองดูแลและทำนุบำรุงท้องถิ่น ได้ทั่วถึง จึงได้มีพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาล เสียใหม่ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๙๒ โดยได้ทำการตัด หมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลออกไปจาก ๒๗ หมู่บ้าน ซึ่งลดเขตพื้นที่การปกครองเป็น ๒๗.๒ ตารางกิโลเมตรและเมื่อ วันที่ ๙ เดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเทศบาลเมืองแม่สอด และเมื่อ วันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยว่า เทศบาลเมืองแม่สอด มีราษฎรตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ คน ทั้งมีรายได้ควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.เทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ และเข้า เงื่อนไขหลักเกณฑ์ตาม พ.ร.บ.เทศบาล มาตรา ๑๑ แห่ง พ.ร.บ.เทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๔๖ สมควรให้เปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาล "นครแม่สอด" ตามเจตนารมณ์ของท้องถิ่น

อาณาเขต

เทศบาลนครแม่สอด ตั้งอยู่ในเขตอำเภอแม่สอด ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ ๑,๙๘๖,๑๑๖ ตรม. หรือประมาณ ๑,๓๒๕,๖๒๕ ไร่ เป็นพื้นที่ของเทศบาล ๒๗.๒ ตร.กม. หรือประมาณ ๑๗,๐๐๐ ไร่ โดยมีระยะทางห่างจากตัว จังหวัด ๘๗ กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ ๕๐๙ กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ เขตอบต.แม่ปะ

ทิศใต้ ติดต่อกับ เขตเทศบาลตำบลแม่ตาวและอบต.พระธาตุผาแดง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ เขตอบต.แม่ปะและอบต.พระธาตุผาแดง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ เขตเทศบาลตำบลท่าสายลวด
